

Het mantelzorgstatuut: algemene erkenning en mantelzorgverlof

1. Waar gaat deze nota (niet) over?

Bij het horen van het woord ‘mantelzorg’ denken veel mensen spontaan aan hetgeen zij “de mantelzorg” of “de mantelzorgpremie” noemen. Dit noemt nu ‘het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden’. Het is een premie van 130 euro per maand, die door de zorgkassen uitbetaald wordt aan zorgbehoevende personen die aan de voorwaarden voldoen (vb. minstens 35 punten op de BEL-schaal of een FOD-attest van minstens 15 punten voor verminderde zelfredzaamheid). Het zorgbudget is een tussenkomst in de niet-medische kosten van zorgbehoevende personen en kunnen zij bijvoorbeeld gebruiken om dienstencheques aan te kopen voor poetshulp, om vervoersdiensten te betalen en/of om hun mantelzorg(er)s te vergoeden. Eigenlijk mogen de zorgbehoevende personen zelf beslissen waaraan zij het budget besteden. Nu het mantelzorgstatuut in voege treedt op 1 september, ontvangen wij heel wat vragen of zorgbehoevende personen hun zorgbudget zullen behouden, evenals eventuele andere tegemoetkomingen. Voor de zorgbudgetten en andere tegemoetkomingen, zowel op Vlaams als op federaal (nationaal/Belgisch) niveau, verandert er niets. Zorgbehoevende personen kunnen alles behouden; er wordt enkel iets nieuw voorzien voor de mantelzorgers. Deze nota handelt dus niet over het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (“de mantelzorg(premie)”).

Deze nota handelt volledig over het **mantelzorgstatuut**. Het mantelzorgstatuut is een federaal (nationaal/Belgisch) verhaal. Het bestaat uit **2 luiken**:

- een **algemene erkenning** (waarvoor bijna alle mantelzorgers in aanmerking komen);
 - een **mantelzorgverlof** (waarvoor slechts een klein deel van de mantelzorgers in aanmerking komen).
- Het mantelzorgstatuut kan in principe vanaf 1 september 2020 aangevraagd worden **bij het ziekenfonds van de mantelzorg(er)**. Misschien zal dit echter pas enkele dagen later mogelijk zijn. **Als je als mantelzorg(er) het statuut wil aanvragen, bel je dus best begin september eens naar je ziekenfonds om te horen of dit al mogelijk is.** Het ziekenfonds zal je dan verder informeren over de procedure en eventueel over het moment waarop het voor hen mogelijk is om je als mantelzorg(er) te erkennen (het attest te bezorgen).

2. Wat is mantelzorg?

De mantelzorg(er) is de persoon die doorlopende of regelmatige hulp en bijstand verleent aan een als zorgbehoevende erkende persoon. In België zijn er minstens 800.000 mantelzorgers (cijfer van federaal minister voor Volksgezondheid, Maggie De Block).

Mantelzorgers kunnen zorgen voor hun partner met een chronische aandoening, hun kind met een beperking, een ouder met dementie of ouderdomskwalen, een zorgbehoevend ander familielid, buur of vriend(in). Zij doen dit kosteloos. Zij zijn geen professionele zorg- of hulpverleners, zoals bijvoorbeeld thuisverpleegkundigen en gezins- en bejaardenhulpers die voor hun diensten betaald worden. Mantelzorgers zijn ook geen vrijwilligers. Vrijwilligers werken doorgaans voor een organisatie (vb. huisbezoek aan zieke leden van een organisatie) of voor een lokaal evenement (vb. het jaarlijkse eetfestijn

van een vereniging) en hun taken zijn afgebakend in opdracht en vaak ook in tijd. Mantelzorgers werken volledig autonoom en nemen hun zorgende rol op regelmatige basis op. Dit maakt ook het verschil met burenhulp, waarbij iemand af en toe eens wat overschot van een maaltijd komt brengen bij een oudere of zorgbehoevende buur of eens komt helpen bij een klusje (vb. een buur die elke dag de rolluiken komt optrekken bij een zorgbehoevende persoon is een mantelzorger; een buur die af en toe eens een overschotje van een maaltijd komt brengen doet aan burenhulp). Dit is zeker even nuttig, maar bij mantelzorg moet er sprake zijn van 'een regelmaat'. Sommige mantelzorgers zorgen zelfs 24 uur op 24 en 7 dagen op 7 voor iemand (meestal hun partner of een kind met een beperking/handicap).

3. Het mantelzorgstatuut

Zoals eerder al gezegd, bestaat het statuut uit een algemene erkenning voor de mantelzorger. Dit is een attest dat uitgereikt wordt door het ziekenfonds van de mantelzorger. Aan deze algemene erkenning kunnen (sociale) voordelen gekoppeld worden. Op dit moment is er slechts 1 sociaal voordeel voorzien, namelijk het mantelzorgverlof. Hieronder leggen we het verschil uit tussen de algemene erkenning en het mantelzorgverlof, want de voorwaarden zijn verschillend, t.t.z. de voorwaarden voor het mantelzorgverlof zijn strenger dan die voor de algemene erkenning.

3.1. De algemene erkenning

Het attest van mantelzorger is vanaf september 2020 aan te vragen bij het ziekenfonds van de mantelzorger. De mantelzorgers zijn **niet verplicht** om zich te laten erkennen; we weten immers dat een aantal mantelzorgers liever hun zorgende rol in anonimiteit opnemen. Maar je dient er wel rekening mee te houden dat als je je niet laat erkennen, je ook niet in aanmerking kunt komen voor de voordelen (op dit moment weliswaar beperkt tot het mantelzorgverlof).

In een aantal gevallen is het wel **verplicht** om je te laten erkennen als mantelzorger:

- als je tewerkgesteld bent als arbeider, bediende of ambtenaar en je wil in aanmerking komen voor het mantelzorgverlof;
- als je je job combineert met mantelzorg (ook voor zelfstandigen) en je wordt arbeidsongeschikt. Als je tijdens de periode waarin je een ziekte-uitkering ontvangt van je ziekenfonds de mantelzorg wilt verderzetten, dien je aan de adviserend arts van je ziekenfonds hiervoor de toelating te vragen;
- als je tijdens een periode van arbeidsongeschikt plots mantelzorger wordt. Ook in dit geval dien je, naast het aanvragen van de erkenning, de toelating te vragen aan de adviserend arts van je ziekenfonds.

In een aantal gevallen kan het **nuttig** zijn om je te laten erkennen als mantelzorger. Stel dat er bijvoorbeeld één van de komende maanden een nieuwe lockdown komt, kan je met het attest van je ziekenfonds toch verplaatsingen maken naar de zorgbehoevende persoon als die in een andere gemeente woont.

Verplaatsingen voor het verlenen van mantelzorg vallen onder de essentiële verplaatsingen, maar je dient natuurlijk wel te kunnen bewijzen dat je mantelzorger bent.

Voorwaarden voor de algemene erkenning:

- De mantelzorger en zorgbehoevende personen ondertekenen de verklaring op erewoord, die je kunt bekomen bij je ziekenfonds. Dit dient slechts 1 maal te gebeuren. Het attest blijft vervolgens levenslang geldig of tot er een einde komt aan de mantelzorg.
- De mantelzorger is ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister en verblijft bestendig in België.
- De mantelzorger biedt constant of regelmatig hulp en bijstand.
- De hulp en bijstand die geboden wordt, is in overeenstemming met de levens- en zorgdoelen van de zorgbehoevende persoon. De mantelzorger eerbiedigt bovendien de vrije keuze van de zorgbehoevende persoon.
- De bijstand en hulp worden kosteloos verleend: je vraagt er dus geen vergoeding voor. Er kunnen wel afspraken gemaakt zijn over de terugbetaling van de reële kosten (vb. de boodschappen), maar dit staat een aanvraag voor de algemene erkenning niet in de weg.
- Je werkt als mantelzorger samen met minstens één professionele zorgverlener. Dit betekent dat er bijvoorbeeld een thuisverpleegkundige aan huis komt of een gezins- en bejaardenhelpster, maar even goed kan de mantelzorger betrokken zijn in het zorgoverleg met de huisarts van de zorgbehoevende persoon.
- De mantelzorger is niet veroordeeld voor geweld, mishandeling, oplichting of verwaarlozing.
- De zorgbehoevende persoon heeft zijn/haar hoofdverblijfplaats in België.
- De zorgbehoevende persoon verblijft thuis. Een uitzondering hierop mag gemaakt worden als de zorgbehoevende persoon minder dan 90 opeenvolgende dagen in het ziekenhuis, een centrum voor kortverblijf (woonzorgcentrum) of een psychiatrische instelling verblijft. **Als de zorgbehoevende persoon permanent verblijft in het woonzorgcentrum, kan de mantelzorger niet in aanmerking komen voor de algemene erkenning.** Al vinden wij ook dat mantelzorgers ook daar nog heel zinvolle taken opnemen voor hun zorgbehoevende partner of ouder, maar de wet laat het niet toe om hen te erkennen in deze situatie.

Volgende mantelzorgtaken komen o.a. in aanmerking om mee te tellen voor de algemene erkenning:

- de zorgbehoevende persoon eten en drinken geven of hem/haar hierbij helpen;
- de zorgbehoevende persoon wassen en aankleden of hem/haar hierbij helpen;
- boodschappen doen voor de zorgbehoevende persoon;
- 's nachts of overdag instaan voor het toezicht;
- instaan voor de administratie van de zorgbehoevende persoon: bankverrichtingen, klasseerwerk, belastingaangifte, ...;
- medicatie toedienen of toezien op de juiste inname van medicatie;
- toedienen van verpleegkundige handelingen, mits een attest van de (huis)arts of een (thuis)verpleegkundige waarop vermeld staat dat de mantelzorger deze handelingen mag verrichten;

- helpen bij verplaatsingen in huis en buitenshuis (vb. vervoer naar ziekenhuis);
- bieden van begeleiding en psychosociale ondersteuning: advies, luisterend oor;
- ...

Een mantelzorger kan zich laten erkennen voor meerdere zorgbehoevende personen. Het is dan wel de bedoeling dat al deze zorgbehoevende personen de verklaring op erewoord ondertekenen.

Een zorgbehoevende persoon mag meerdere erkende mantelzorgers hebben. Vanuit onze mantelzorgvereniging raden wij het zelfs aan dat de zorg wordt opgenomen door meerdere personen, al weten we dat dit niet altijd mogelijk is.

3.2. Het mantelzorgverlof

Het mantelzorgverlof geldt enkel voor mensen die tewerkgesteld zijn **als arbeider, bediende of ambtenaar**. Zelfstandigen komen (voorlopig) niet in aanmerking. Ook voor werklozen en gepensioneerden is er momenteel niets voorzien binnen het mantelzorgstatuut, behalve uiteraard de algemene erkenning.

In tegenstelling tot het zorgverlof voor medische bijstand, is het mantelzorgverlof niet beperkt tot mensen met wie de mantelzorger verwant of aanverwant is tot en met de tweede graad. Als je dus zorgt voor een vriend(in), een buur of een tante/nonkel, kan je ook in aanmerking komen.

Je kunt het mantelzorgverlof enkel aanvragen **in combinatie met de algemene erkenning** of als je reeds eerder de algemene erkenning hebt aangevraagd.

Werk je voltijds of deeltijds? Dan heb je recht op 1 maand voltijds mantelzorgverlof per persoon voor wie je zorgt en dit verspreid over je volledige loopbaan. Zorg je dus voor 2 personen, is het beperkt tot 2 maanden. Zorg je voor 6 personen, is het beperkt tot 6 maanden. Zorg je voor meer dan 6 personen, is het echter ook beperkt tot 6 maanden, want dat is de maximumtermijn.

Een voorbeeld: Jan zorgt momenteel voor zijn moeder en neemt hiervoor binnenkort 1 maand mantelzorgverlof op. In 2025 wordt Jans vader ernstig ziek. Jan kan dan opnieuw 1 maand mantelzorgverlof opnemen, maar wel enkel om de zorg op te nemen voor vader.

Als je voltijds werkt, heb je iets meer mogelijkheden. Dan kan je, in plaats van 1 maand volledig mantelzorgverlof, 2 maanden halftijds of 1/5-tijds mantelzorgverlof opnemen per persoon voor wie je zorgt en dit ook verspreid over je volledige loopbaan. Zorg je voor 2 personen, is dit dus maximum 4 maanden. Zorg je voor 6 personen, is dit maximum 12 maanden. Zorg je voor meer dan 6 personen, geldt er ook een maximum van 12 maanden.

Belangrijk: Het gaat over 1 maand volledig mantelzorgverlof of 2 maanden deeltijds (halftijds of 1/5-tijds) mantelzorgverlof **gespreid over je volledige loopbaan**. Je hebt dus niet ieder jaar opnieuw recht op het 1 maand/2 maanden mantelzorgverlof, tenzij het natuurlijk over een andere zorgbehoevende gaat.

Tijdens de periode van het mantelzorgverlof heb je recht op een RVA-uitkering, die gelijk is aan die van het verlof voor medische bijstand:

Maandelijks uitkering (nettobedrag)				
	Jonger dan 50 jaar		50 jaar of ouder	
	Basisbedrag	Verhoogd bedrag (alleenwonenden met kind(eren) ten laste)	Basisbedrag	Verhoogd bedrag (alleenwonenden met kind(eren) ten laste)
Volledig mantelzorgverlof	€ 765,33	€ 1.258,19	€ 765,33	€ 1.258,19
Halftijds mantelzorgverlof	€ 352,77	€ 579,95	€ 475,58	€ 579,95
1/5de mantelzorgverlof	€ 119,68	€ 231,98	€ 179,52	€ 231,98

De **voorwaarden voor het mantelzorgverlof** zijn strenger dan die voor de algemene erkenning:

- Per zorgbehoevende persoon mogen er **slechts 3 mantelzorgers** tegelijkertijd verklaren dat zij mantelzorgverlof willen opnemen.
- De mantelzorger dient een verklaring op erewoord te bezorgen aan zijn/haar ziekenfonds, die ondertekend is door hemzelf/haarzelf en de zorgbehoevende persoon. Heeft de mantelzorger 1 jaar na de verklaring op erewoord nog geen mantelzorgverlof genomen, dan dient hij/zij aan het ziekenfonds te laten weten of hij/zij en de zorgbehoevende persoon nog steeds voldoen aan de voorwaarden.
- De mantelzorger is ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister en verblijft bestendig in België.
- **De mantelzorger biedt minstens 50 uren per maand of minstens 600 uren per jaar hulp en bijstand.** Je hoeft dit echter niet te kunnen aantonen (een verklaring op eer volstaat).
- De hulp en bijstand die geboden wordt, is in overeenstemming met de levens- en zorgdoelen van de zorgbehoevende persoon. De mantelzorger eerbiedigt bovendien de vrije keuze van de zorgbehoevende persoon.

- De bijstand en hulp worden kosteloos verleend: je vraagt er dus geen vergoeding voor. Er kunnen wel afspraken gemaakt zijn over de terugbetaling van de reële kosten (vb. de boodschappen), maar dit staat een aanvraag voor de algemene erkenning niet in de weg.
- Je werkt als mantelzorger samen met minstens één professionele zorgverlener. Dit betekent dat er bijvoorbeeld een thuisverpleegkundige aan huis komt of een gezins- en bejaardenhelpster, maar even goed kan de mantelzorger betrokken zijn in het zorgoverleg met de huisarts van de zorgbehoevende persoon.
- De mantelzorger is niet veroordeeld voor geweld, mishandeling, oplichting of verwaarlozing.
- De zorgbehoevende persoon heeft zijn/haar hoofdverblijfplaats in België.
- De zorgbehoevende persoon verblijft thuis. Een uitzondering hierop mag gemaakt worden als de zorgbehoevende persoon minder dan 90 opeenvolgende dagen in het ziekenhuis, een centrum voor kortverblijf (woonzorgcentrum) of een psychiatrische instelling verblijft. **Als de zorgbehoevende persoon permanent verblijft in het woonzorgcentrum, kan de mantelzorger niet in aanmerking komen voor het mantelzorgverlof.** Al vinden wij ook dat mantelzorgers ook daar nog heel zinvolle taken opnemen voor hun zorgbehoevende partner of ouder, maar de wet laat het niet toe om hen te erkennen in deze situatie.
- **De zorgbehoevende persoon voldoet aan minstens 1 van volgende medische voorwaarden:**
 - recht hebben op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, wat velen “de mantelzorg(premie)” noemen;
 - minstens 12 punten op de schaal voor verminderde zelfredzaamheid (FOD-attest van minstens 12 punten);
 - minstens 13 punten op de BELRAI-screener;
 - forfait B of C op de KATZ-schaal;
 - voldoen aan minstens 1 van de medische voorwaarden om recht te hebben op de (forfaitaire) tegemoetkoming voor chronisch zieken;
 - personen jonger dan 21 jaar: minstens 12 punten of minstens 6 punten op 18 in de derde pijler die de gevolgen van de aandoening op de familiale omgeving van het kind meet of recht hebben op bijkomende kinderbijslag én een attest kunnen voorleggen van meer dan 80 % fysieke of mentale ongeschiktheid met 7 tot 9 punten voor de graad van zelfredzaamheid.

Volgende mantelzorgtaken komen o.a. in aanmerking om mee te tellen voor de algemene erkenning:

- de zorgbehoevende persoon eten en drinken geven of hem/haar hierbij helpen;
- de zorgbehoevende persoon wassen en aankleden of hem/haar hierbij helpen;
- boodschappen doen voor de zorgbehoevende persoon;
- 's nachts of overdag instaan voor het toezicht;
- instaan voor de administratie van de zorgbehoevende persoon: bankverrichtingen, klasseerwerk, belastingaangifte, ...;
- medicatie toedienen of toezien op de juiste inname van medicatie;

- toedienen van verpleegkundige handelingen, mits een attest van de (huis)arts of een (thuis)verpleegkundige waarop vermeld staat dat de mantelzorger deze handelingen mag verrichten;
- helpen bij verplaatsingen in huis en buitenshuis (vb. vervoer naar ziekenhuis);
- bieden van begeleiding en psychosociale ondersteuning: advies, luisterend oor;
- ...

Het ziekenfonds heeft 12 weken de tijd om de aanvraag voor het mantelzorgverlof te onderzoeken. Het onderzoek behelst de controle op de medische attesten van de zorgbehoevende en de teller van het aantal mantelzorgers per zorgbehoevende. Als na het onderzoek blijkt dat de mantelzorger voldoet aan de voorwaarden, zal hij/zij een attest ontvangen waarmee hij/zij het mantelzorgverlof kan aanvragen bij de RVA (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening).

Als je een aanvraag indient voor het mantelzorgverlof, zal het ziekenfonds enkel een attest voor het verlof afleveren en dus geen attest voor de algemene erkenning. Het attest voor het mantelzorgverlof geldt echter voor beide.

Het mantelzorgverlof wordt beschouwd als een gewerkte periode voor de pensioenberekening. Bovendien is de mantelzorger beschermd tegen ontslag tijdens de periode van het mantelzorgverlof en in de drie daaropvolgende maanden.

Stappenplan om het mantelzorgverlof aan te vragen:

1. Aanvraag bij het ziekenfonds van de mantelzorger op basis van een verklaring op erewoord (te bekomen bij het ziekenfonds).
2. Het ziekenfonds onderzoekt of voldaan is aan de voorwaarden (max. 12 weken).
3. Als de mantelzorger voldoet aan de voorwaarden, bezorgt het ziekenfonds een attest voor het aanvragen van het mantelzorgverlof aan de mantelzorger.
4. De mantelzorger vraagt het mantelzorgverlof schriftelijk aan bij zijn/haar werkgever en dit minstens 7 dagen voordat hij/zij het verlof wil opnemen. Het is raadzaam dat de mantelzorger deze intentie reeds in de weken van het onderzoek door het ziekenfonds ter sprake brengt aan de werkgever, zodat deze het werk kan afstemmen op de tijdelijke afwezigheid van de mantelzorger. De werkgever kan het mantelzorgverlof niet weigeren; hij/zij kan het wel met maximum 7 dagen uitstellen omwille van de organisatie van het werk.
5. Tijdens het mantelzorgverlof kan de mantelzorger de RVA-vergoeding aanvragen bij het lokaal kantoor van de RVA.

Als de mantelzorger beslist om geen mantelzorgverlof op te nemen in de 12 maanden volgend op de ontvangst van het attest van het ziekenfonds, dient hij/zij een nieuwe verklaring op erewoord te bezorgen aan zijn/haar ziekenfonds om opnieuw in aanmerking te komen. Deze aangepaste verklaring op erewoord dient nog ontwikkeld te worden. In de wet is voorzien dat het ziekenfonds in dat geval geen controle hoeft uit te voeren op de voorwaarden; er is dus geen 'wachtijd' van maximum 12 weken bij een tweede aanvraag, voor zover deze aanvraag betrekking heeft op dezelfde zorgbehoevende persoon.

Ter illustratie: 3 voorbeelden:

- Sanne (werknemer) is mantelzorger voor haar moeder Liliane (FOD-attest minstens 12 punten). Zij dient een eerste verklaring op erewoord in op 1 oktober 2020. Het ziekenfonds keurt deze aanvraag goed op 24 december 2020. Sanne neemt haar volledig mantelzorgverlof op in februari 2021. Op 1 oktober 2021 dient zij een nieuwe verklaring op erewoord in. Deze verklaring zal worden geweigerd aangezien Sanne reeds 1 maand mantelzorgverlof heeft opgenomen in 2020 (de wettelijke termijn bedraagt 1 maand volledig mantelzorgverlof per zorgbehoevende persoon, gespreid over de volledige beroepsloopbaan).
- Timothy (werknemer) is mantelzorger voor zijn buur Antoine (FOD-attest minstens 12 punten). Hij dient een eerste verklaring op erewoord in op 1 oktober 2020. Het ziekenfonds keurt deze aanvraag goed op 24 december 2020. Timothy vindt het echter nog niet nodig om meteen mantelzorgverlof te nemen. Op 1 oktober 2021 dient hij een nieuwe verklaring op erewoord in. Deze wordt onmiddellijk goedgekeurd door het ziekenfonds (geen onderzoek nodig) en Timothy kan bijvoorbeeld in november 2021 mantelzorgverlof nemen.
- Naomi (werknemer) is mantelzorger voor haar zus Charlotte (FOD-attest minstens 12 punten). Zij dient een verklaring op erewoord in op 1 oktober 2020. Het ziekenfonds keurt deze aanvraag goed op 24 december 2020. Naomi neemt haar volledig mantelzorgverlof op in februari 2021. Op 1 oktober 2021 dient zij een nieuwe verklaring op erewoord in, maar deze keer zorgt zij voor haar moeder Liesbeth (eveneens FOD-attest minstens 12 punten). Ook deze keer vindt er een onderzoek plaats door het ziekenfonds. Op 24 december 2021 beslist het ziekenfonds om de aanvraag goed te keuren en Naomi kan vervolgens opnieuw mantelzorgverlof aanvragen.

3.3. Enkele voorbeelden

1. **Ronny** is 56 jaar en zorgt voor zijn moeder die na een hersenbloeding een zware motorische handicap heeft opgelopen, waardoor zij momenteel recht heeft op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden. Hij werkt als werknemer en 's avonds en in het weekend voert hij zorgtaken uit voor zijn moeder (koken, de administratie, het huishoudelijk werk).
Ronny komt in aanmerking voor de algemene erkenning en voor het mantelzorgverlof.
2. **Elisabeth** is 40 jaar, zelfstandige en zorgt voor haar minderjarige dochter Nathalie met een zware handicap (7 punten op 18 in de derde pijler).
Elisabeth komt in aanmerking voor de algemene erkenning. Zij komt niet in aanmerking voor het mantelzorgverlof aangezien zij als zelfstandige werkt.
3. **Célestine** is 80 jaar en zorgt voor haar man Roger die omwille van zijn dementie en fysieke problemen een attest heeft van de FOD Sociale Zaken met 13 punten voor verminderde zelfredzaamheid.
Célestine komt in aanmerking voor de algemene erkenning. Zij komt niet in aanmerking voor het mantelzorgverlof aangezien zij niet meer werkzaam is.

4. Jean-Marie is 75 jaar en lijdt aan frontotemporale dementie. Hij beschikt over een FOD-attest met vermelding van 12 punten. Hij wordt geholpen door zijn echtgenote **Nicole** (60 jaar en tewerkgesteld als werknemer), zijn dochter **Melissa** (tewerkgesteld als werknemer) en schoondochter **Natasha** (tewerkgesteld als ambtenaar).

Nicole, Melissa en Natasha komen in aanmerking voor de algemene erkenning en voor het mantelzorgverlof.

Tijdens de periode van het mantelzorgverlof krijgt Nicole kanker, waardoor zij minder zorgtaken kan opnemen. Hun zoon **Pieter** (werknemer) neemt enkele taken over.

Pieter komt in aanmerking voor de algemene erkenning. Binnen de wettelijke bepalingen dient zijn aanvraag voor het mantelzorgverlof echter geweigerd worden. Hier kan echter van afgeweken worden als Nicole aan haar ziekenfonds laat weten dat zij geen mantelzorgverlof gaat opnemen (bijvoorbeeld: momenteel niet meer werkzaam door haar ziekte) en aldus haar attest inlevert. Op die manier komt de teller bij Jean-Marie terug op 2 te staan en komt Pieter alsnog in aanmerking.
5. **Bram**, 28 jaar en werknemer, neemt de zorg op voor zijn grootvader Prosper die een handicap heeft. Prosper heeft vele jaren geleden een erkenning aangevraagd als persoon met een handicap en ontving toen een FOD-attest met vermelding 11 punten.

Bram komt in aanmerking voor de algemene erkenning, maar niet voor het mantelzorgverlof. Prosper scoort immers te laag, waardoor het ziekenfonds van Bram geen attest voor het mantelzorgverlof mag uitreiken.

Prosper doet een aanvraag voor het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden en de maatschappelijk assistente die aan huis komt, stelt vast dat hij nu 35 punten op de BEL-schaal scoort en zo recht heeft op het zorgbudget.

Bram moet een nieuwe verklaring op erewoord indienen bij zijn ziekenfonds m.b.t. het mantelzorgstatuut. Nu zal hij wel in aanmerking komen en het attest ontvangen, want Prosper voldoet nu wel aan de medische voorwaarden.
6. **Angelique**, 40 jaar en werknemer, zorgt voor haar moeder Bertha (12 punten FOD-attest) en voor haar buurvrouw Jeanine (recht op zorgbudget voor zwaar zorgbehoevende personen).

Angelique komt in aanmerking voor de algemene erkenning en het mantelzorgverlof, en dit voor zowel Bertha als Jeanine. Zij heeft dus recht op 2 maanden volledig mantelzorgverlof of 4 maanden deeltijds (halftijds of 1/5-tijds) mantelzorgverlof.
7. **Hasan**, die in België woont en werkt als werknemer, gaat meermaals per jaar naar Turkije om daar zorg te verlenen aan zijn zwaar zieke vader Ibrahim.

Hasan komt niet in aanmerking voor de algemene erkenning, noch voor het mantelzorgverlof, aangezien Ibrahim niet in België woont.

Ter info: Ditzelfde geldt als de zorgbehoevende persoon net over de grens woont, bijvoorbeeld in het Nederlandse Baarle-Nassau en de mantelzorger in het Belgische Baarle-Hertog.

8. **Hanne** is voltijds tewerkgesteld als ambtenaar. Zij neemt de zorg op voor haar moeder Marie-Rose die beschikt over een FOD-attest met vermelding 12 punten. Hanne wil zich officieel laten erkennen als mantelzorgverlof en zou graag voltijds mantelzorgverlof opnemen van december 2020 tot en met januari 2021.

Hanne komt in aanmerking voor de algemene erkenning en het mantelzorgverlof. Zij kan echter geen volledig mantelzorgverlof opnemen in december 2020 én januari 2021. Zij kan wel volledig mantelzorgverlof opnemen in december 2020 of januari 2021. Zij kan ook deeltijds mantelzorgverlof opnemen in december 2020 en januari 2021.

9. Maria verblijft in een woonzorgcentrum. Maar dochter **Katja** (werknemer, 58 jaar) komt dagelijks, doorgaans na haar werk, langs voor een praatje. Tijdens de zomer gaan ze vaak eens wandelen in een parkje rond het woonzorgcentrum. Katja staat ook in voor de was en de strijk van Maria en helpt haar moeder soms bij het eten.

Katja komt niet in aanmerking voor de algemene erkenning, noch voor het mantelzorgverlof, aangezien Maria in een woonzorgcentrum verblijft.

3.4. Veel gestelde vragen

1. **Waarom zou ik de erkenning aanvragen als ik niet in aanmerking kom voor het mantelzorgverlof? (vb. gepensioneerde of zelfstandige)**

Het attest dat je mantelzorgverlof bent, kan ook dan nuttig zijn: enkele voorbeelden:

- verplaatsingen naar de zorgbehoevende tijdens een lockdown (verplaatsingen voor het verlenen van mantelzorg zijn essentiële verplaatsingen);
- als niet-familieel/mantelzorgverlof kan je op basis van het attest de mogelijkheid geboden worden om mee te gaan op consultatie bij de dokter;
- ...

2. **Ik ben reeds geregistreerd als mantelzorgverlof bij een mantelzorgvereniging. Waarom moet ik mij nu opnieuw registreren om in aanmerking te komen voor het mantelzorgverlof?**

De mantelzorgverenigingen zijn geen betrokken instantie bij het mantelzorgstatuut. Het mantelzorgstatuut is federale materie, terwijl de mantelzorgverenigingen enkel een Vlaamse erkenning hebben. Bovendien mogen zij, in het kader van de bescherming van de persoonsgegevens (GDPR-wetgeving), geen persoonlijke informatie van hun leden overmaken aan ziekenfondsen, tenzij die leden hier hun uitdrukkelijke (schriftelijke) toestemming voor geven. Tenslotte beschikken de mantelzorgverenigingen doorgaans ook niet over alle gegevens van de mantelzorgverlof om de aanvraag in zijn/haar plaats te doen.

3. **Wat als de zorgbehoevende persoon de verklaring op erewoord niet (meer) kan ondertekenen?**

Als de zorgbehoevende persoon niet (meer) kan tekenen, mag zijn/haar wettelijke vertegenwoordiger dit doen. Dit kan bijvoorbeeld een bewindvoerder zijn of iemand die door de

zorgbehoevende persoon eerder schriftelijk is vastgelegd als zijn/haar vertegenwoordiger. Voor minderjarige kinderen met een beperking zijn de ouders de wettelijke vertegenwoordigers.

4. Arbeidsongeschikte mantelzorgers (ook zelfstandigen)

Ben je afwezig op het werk wegens ziekte en ontvang je een ziekte-uitkering van je ziekenfonds én voer je mantelzorgtaken uit, dan moet je aan de adviserend arts van je ziekenfonds de toelating vragen om de mantelzorgtaken verder te zetten of beginnen uit te voeren én je ook laten erkennen als mantelzorger.

Vraag je de toelating niet aan, dan loop je het risico dat je ziekte-uitkering wordt ingetrokken als er een controle plaatsvindt.

In afwachting van de beslissing van de adviserend arts, mag je de mantelzorgtaken zeker starten of verder zetten.

Dan zijn er 2 mogelijkheden:

- De adviserend arts van je ziekenfonds geeft de toelating (in 99 % van de gevallen): je mag de mantelzorgtaken verderzetten tijdens je ziekteperiode en je behoudt je ziekte-uitkering.
- De adviserend arts van je ziekenfonds vindt dat de mantelzorgtaken niet in overeenstemming zijn met je medische situatie (vb. kanker, psychische aandoening) en geeft daarom geen toelating (in een zeer beperkt aantal gevallen): je dient je mantelzorgtaken stop te zetten en te zoeken of iemand deze taken kan overnemen (een andere mantelzorger of professionele hulp). Vind je niet meteen een oplossing, bespreek dit probleem dan met de dienst maatschappelijk werk (DMW) van je ziekenfonds. Een medewerker van DMW kan samen met jou en de zorgbehoevende persoon zoeken naar een oplossing die voor jullie beiden aanvaardbaar is.